

ทำความเข้าใจ มาตรการเพื่อ สิ่งแวดล้อม: ภาษีคาร์บอน ในประเทศ

สภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนส่งผลให้หลายประเทศทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดจากการความแปรปรวนทางสภาพภูมิอากาศ หลายประเทศจึงมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มาตรการทางภาษีเป็นเครื่องมือหนึ่งในทางเศรษฐศาสตร์เพื่อใช้ในการเพิ่มต้นทุนของสินค้าที่ต้องการควบคุม และหลายประเทศได้มีการจัดเก็บภาษีคาร์บอนจากสินค้าที่มีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเข้มข้น ซึ่งสามารถจัดเก็บได้โดยตรงจากการผลิตและจัดเก็บทางอ้อมจากการบริโภค และประเทศไทยอยู่ระหว่างการศึกษการจัดเก็บภาษีคาร์บอนดังกล่าว ดังนั้น ผู้ประกอบการควรเร่งศึกษาทำความเข้าใจและเตรียมพร้อมสำหรับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมจากภาครัฐที่เข้มงวดขึ้นในอนาคต

สภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนส่งผลให้หลายประเทศทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อลดผลกระทบที่เกิดจากการความแปรปรวนทางสภาพภูมิอากาศ หลายประเทศจึงมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมถึงบทลงโทษจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งมาตรการทางภาษีเป็นเครื่องมือหนึ่งในทางเศรษฐศาสตร์เพื่อใช้ในการเพิ่มต้นทุนในสินค้าที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้ผลิตลดจำนวนการผลิต หรือเพื่อให้ผู้บริโภคหันไปซื้อสินค้าอื่นที่มีราคาถูกลงกว่า โดยภาษีคาร์บอนถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มต้นทุนในสินค้าที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อให้ผู้ผลิตปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลง หรือผลิตสินค้าที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกน้อยกว่า ซึ่งกรมสรรพสามิตอยู่ระหว่างการศึกษาแนวทางในการนำภาษีคาร์บอนมาใช้ในประเทศไทย

ภาษีคาร์บอน (Carbon Tax) เป็นภาษีที่เก็บจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงที่ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจก เช่น คาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) มีเทน (CH₄) ไนตรัสออกไซด์ (NO₂) หรือก๊าซกลุ่มฟลูออรีเนต (F-Gases) ที่มีคุณสมบัติทำลายชั้นโอโซน เช่น ไฮโดรฟลูออโรคาร์บอน (HFCs) เป็นต้น โดยฐานภาษีคาร์บอนที่ใช้ในการจัดเก็บมี 2 แบบ 1.จัดเก็บภาษีทางตรงจากปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการ

บริการทุกระดับประทับใจ

ผลิตสินค้า เช่น สิงคโปร์มีการจัดเก็บจากปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยตรงตามปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของโรงงานในอัตรา 5 เหยียญสิงคโปร์ต่อตัน CO₂ และ 2. จัดเก็บภาษีทางอ้อมตามการบริโภค เช่น จัดเก็บจากปริมาณการใช้เชื้อเพลิงหรือปริมาณการใช้ไฟฟ้าที่ผลิตจากเชื้อเพลิงฟอสซิล อาทิ การเก็บภาษีสรรพสามิตน้ำมันเชื้อเพลิงอัตรา 6.5 บาทต่อลิตร เป็นต้น

การจัดเก็บภาษีคาร์บอนในต่างประเทศ

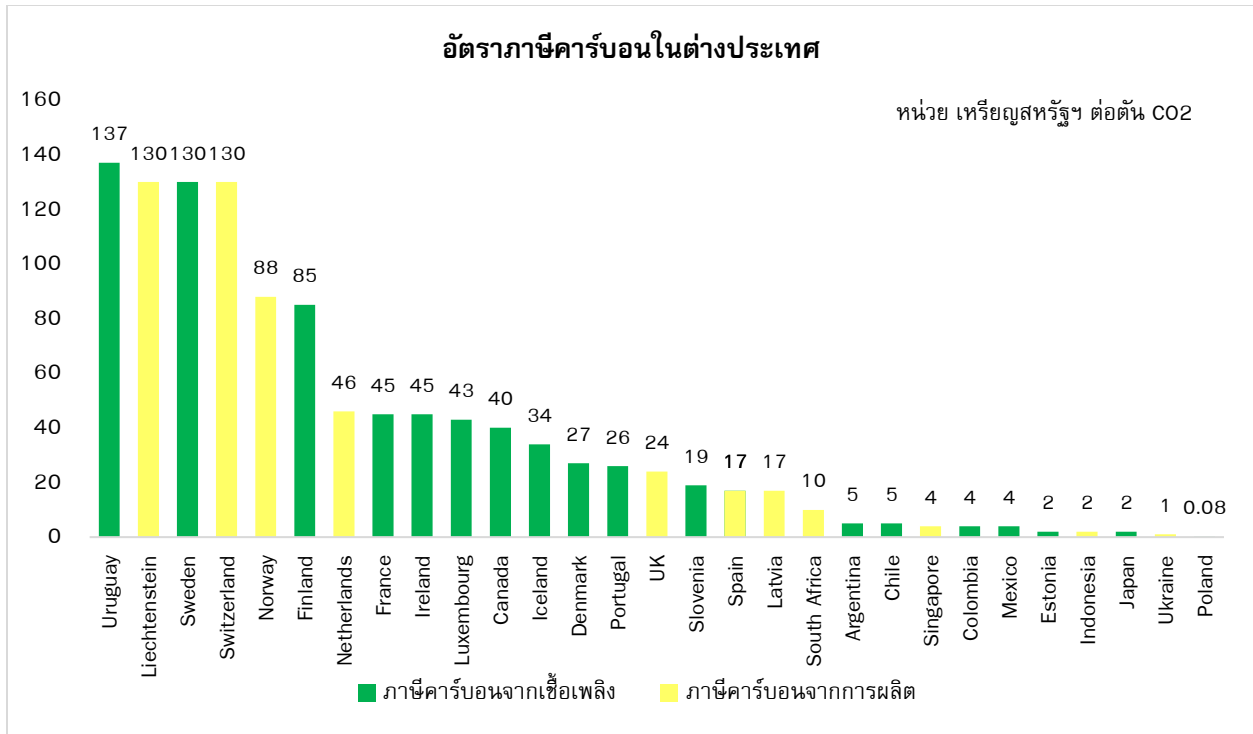
ในต่างประเทศ การจัดเก็บภาษีคาร์บอนมีการใช้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะประเทศในทวีปยุโรปที่ให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมาก ขณะที่ประเทศในทวีปอเมริกาใต้ เอเชีย และแอฟริกา บางประเทศเริ่มมีการนำภาษีคาร์บอนมาบังคับใช้เช่นกัน ปัจจุบันมี 29 ประเทศ ได้ทำการจัดเก็บภาษีคาร์บอนแล้ว¹ โดยอัตราภาษีคาร์บอนในต่างประเทศที่มีการจัดเก็บค่อนข้างแตกต่างกัน ตั้งแต่ 0.08 – 137 เหยียญสหรัฐฯ ต่อตัน CO₂ ซึ่งมีทั้งการจัดเก็บภาษีทางตรงจากการผลิตและจัดเก็บภาษีจากการบริโภค

การจัดเก็บภาษีคาร์บอนทางตรงมักมีการจัดเก็บในทวีปยุโรปซึ่งเป็นการจัดเก็บภาษีให้สอดคล้องกับมาตรการตลาดคาร์บอนภาคบังคับ (EU-ETS)² อุตสาหกรรมใดที่ปฏิบัติตาม EU-ETS จะได้รับการยกเว้นภาษีคาร์บอน ขณะที่ประเทศในทวีปเอเชียเริ่มนำภาษีคาร์บอนทางตรงมาใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2019 โดยสิงคโปร์จัดเก็บภาษีคาร์บอนจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของโรงไฟฟ้าและโรงงานอุตสาหกรรม ขณะที่อินโดนีเซียจัดทำร่างกฎหมายเพื่อจัดเก็บภาษีคาร์บอนจากโรงไฟฟ้าถ่านหินแล้ว

ส่วนการจัดเก็บภาษีคาร์บอนทางอ้อมส่วนใหญ่เป็นการจัดเก็บจากเชื้อเพลิงฟอสซิลที่นำไปใช้เป็นพลังงานทั้งในภาคการผลิตไฟฟ้า โรงงานอุตสาหกรรม และภาคขนส่ง ยกเว้นประเทศสเปนที่มีการจัดเก็บภาษีเฉพาะการใช้ก๊าซกลุ่มฟลูออรีเนต (F-Gases) เท่านั้น ทั้งนี้ ประเทศอูรุกวัยมีการจัดเก็บภาษีคาร์บอนในอัตราสูงสุดที่ 137 เหยียญสหรัฐฯ ต่อตัน CO₂ ซึ่งเริ่มจัดเก็บเมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2022 ที่ผ่านมา ขณะที่ประเทศญี่ปุ่นมีการจัดเก็บภาษีคาร์บอนจากเชื้อเพลิงในอัตราต่ำที่สุดที่ 2 เหยียญสหรัฐฯ ต่อตัน CO₂

¹ ข้อมูลจาก Carbon Pricing Dashboard, World Bank

² ตลาดคาร์บอนภาคบังคับ (EU-ETS) เป็นตลาดซื้อขายใบอนุญาตในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของ EU โดยทางการจะกำหนดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ การผลิตไฟฟ้าและความร้อน การกลั่นน้ำมัน การผลิตเหล็ก อะลูมิเนียม โลหะ ซีเมนต์ หินปูน กระจก เซรามิก กระจกและเยื่อกระดาษ และเคมีภัณฑ์ โดยกิจการใดที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเกินกว่าที่กำหนดจะต้องซื้อใบอนุญาตเพิ่มเติม

ที่มา : Carbon Pricing Dashboard, World Bank

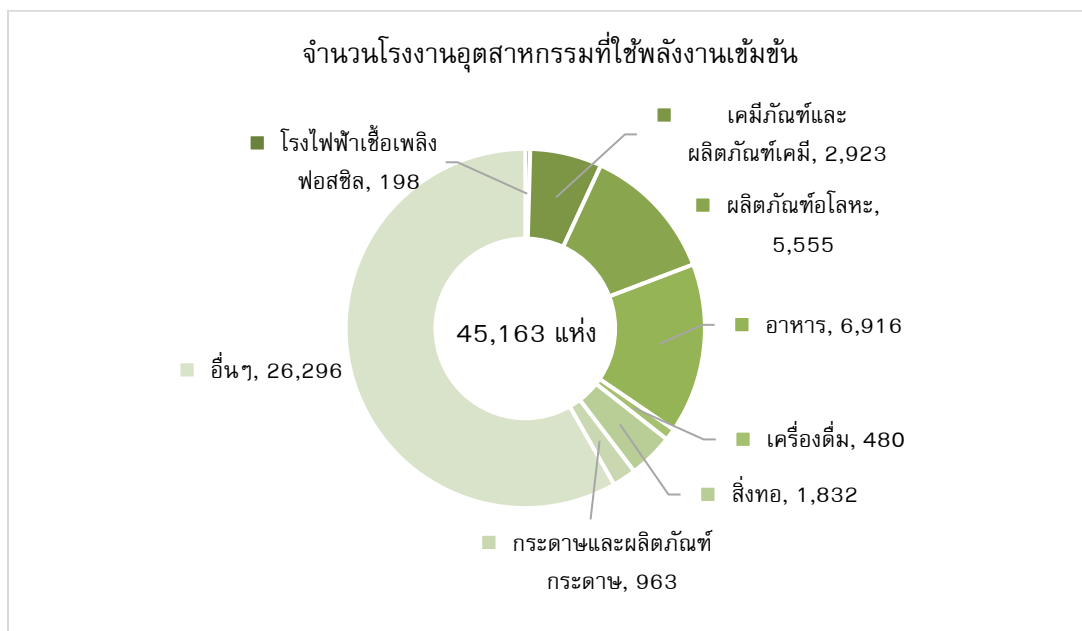
แนวคิดการจัดเก็บภาษีคาร์บอนในประเทศไทย

กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง เริ่มนำอัตราภาษีที่ค่านิ่งถึงการปล่อยก๊าซ CO2 มาใช้ครั้งแรกในการปรับปรุงโครงสร้างภาษีรถยนต์ในปี ค.ศ. 2016 โดยรถยนต์ที่มีอัตราการปล่อย CO2 ต่ำ จะจัดเก็บอัตราภาษีต่ำ และอัตราภาษีเพิ่มขึ้นตามปริมาณการปล่อยก๊าซ CO2 และในปี ค.ศ. 2022 กรมสรรพสามิตอยู่ระหว่างการศึกษานำภาษีคาร์บอนมาใช้ ทั้งการจัดเก็บจากสินค้าทางอ้อม และการจัดเก็บโดยตรงจากกระบวนการผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรมตามมาตรการ EU- CBAM ของสหภาพยุโรป³

ศูนย์วิจัยกสิกรไทยประเมินว่าการจัดเก็บภาษีคาร์บอนของกรมสรรพสามิตนั้น สามารถทำได้ทั้งจัดเก็บภาษีคาร์บอนทางตรงจากปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกระบวนการผลิต และการจัดเก็บภาษีคาร์บอนทางอ้อมจากการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล โดยจะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้ผู้ประกอบการได้มีการปรับตัว

³ <https://www.thaipost.net/economy-news/219737/>

กรณีจัดเก็บภาษีคาร์บอนทางตรงจากการผลิต จะเริ่มกระบวนการแบบค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากต้องมีการออกแบบกระบวนการตรวจสอบปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยจากกระบวนการผลิต และการรายงานผลให้กับกรมสรรพสามิต รวมถึงเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตาม EU –CBAM และร่างพระราชบัญญัติการเปลี่ยนสภาพภูมิอากาศที่อยู่ระหว่างการจัดทำ ซึ่งกำหนดให้ผู้ประกอบกิจการตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานและการประกอบกิจการพลังงาน จะต้องรายงานปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้แก่ภาครัฐ ทั้งนี้ ศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดว่าจะมีโรงงานจำนวน 45,163 แห่ง ที่จะต้องรายงานปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเนื่องจากเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานเข้มข้น โดยหมวดหมู่อุตสาหกรรมที่มีปริมาณการใช้พลังงานสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ กลุ่มโรงไฟฟ้า เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี ผลิตภัณฑ์โลหะ อาหาร และเครื่องดื่ม และคาดว่าอัตราภาษีจะอ้างอิงตามราคาคาร์บอนเครดิตในโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (T-VER) ซึ่งมีราคาเฉลี่ยอยู่ในช่วงระหว่าง 20 - 1,874.93 บาทต่อตัน CO₂ หรือเทียบเท่า 0.5 - 50 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตัน CO₂⁴

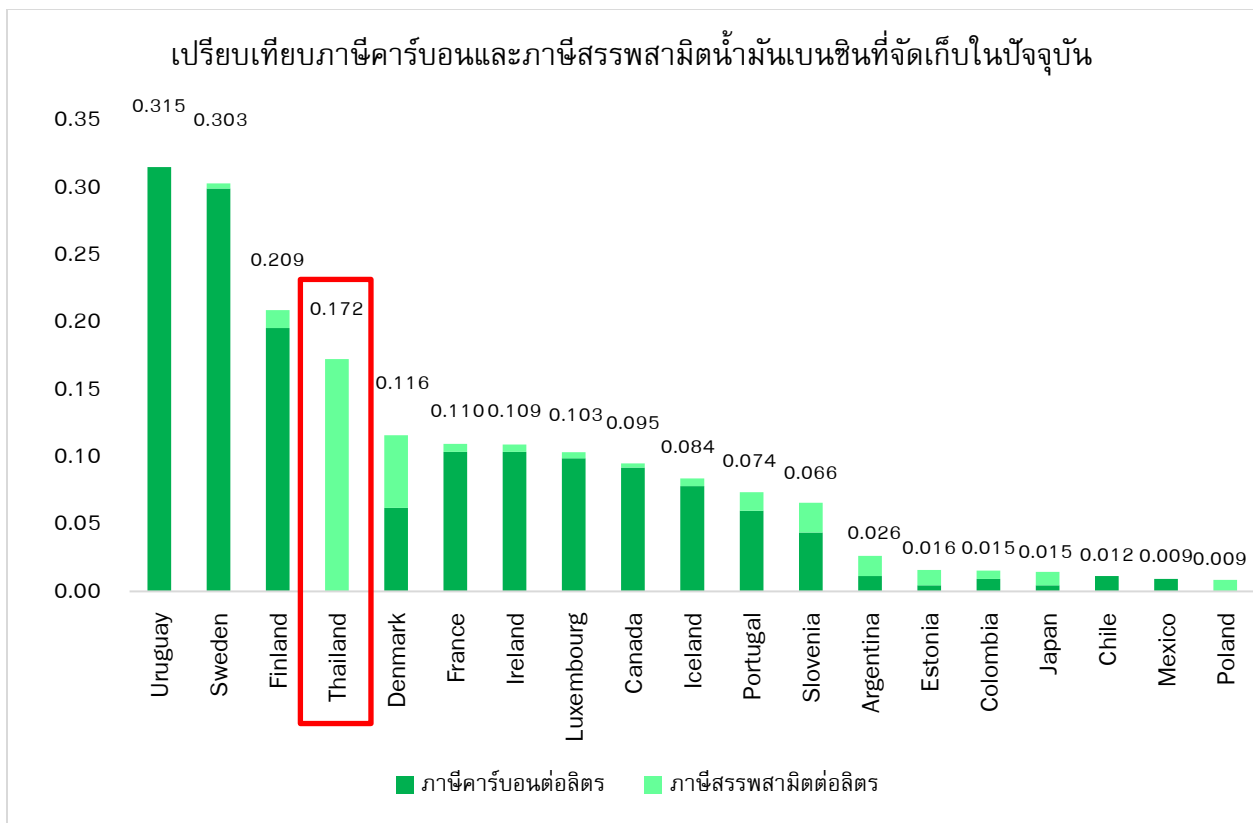

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลธุรกิจอุตสาหกรรม กรมโรงงานอุตสาหกรรม , ระบบฐานข้อมูลพลังงานในประเทศไทย กระทรวงพลังงาน

⁴ ราคาซื้อขายเฉลี่ย TVERs ณ วันที่ 28 ตุลาคม ค.ศ. 2022

อัตราแลกเปลี่ยนถัวเฉลี่ยธนาคารแห่งประเทศไทย 1 เหรียญสหรัฐฯ = 37.752 ณ วันที่ 28 ตุลาคม ค.ศ. 2022

กรณีจัดเก็บภาษีคาร์บอนทางอ้อมจากเชื้อเพลิงฟอสซิล กรมสรรพสามิตสามารถเริ่มจัดเก็บภาษีเชื้อเพลิงฟอสซิลให้อ้างอิงกับปริมาณ CO₂ ที่ได้จากการเผาไหม้ได้ทันที โดยกำหนดอัตราภาษีจากเชื้อเพลิงตามกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตที่อ้างอิงกับปริมาณ CO₂ และปริมาณการปล่อย CO₂ ของเชื้อเพลิงแต่ละประเภท ซึ่งหากเปรียบเทียบภาษีสรรพสามิตและภาษีคาร์บอนจากน้ำมันเบนซินของไทยกับต่างประเทศพบว่าอัตราภาษีน้ำมันเบนซินของไทยอยู่ที่ 0.172 เหรียญสหรัฐฯ ต่อน้ำมันเบนซิน 1 ลิตร ซึ่งสูงกว่าการจัดเก็บในหลายประเทศ อีกทั้งหากเปลี่ยนอัตราภาษีน้ำมันเบนซินในปัจจุบันให้เป็นอัตราตามปริมาณการปล่อย CO₂⁵ โดยไม่เพิ่มภาระภาษี จะเท่ากับประมาณ 75 เหรียญสหรัฐฯ ต่อดัน CO₂

ที่มา : OECD (2019), Taxing Energy Use 2019: Using Taxes for Climate Action

ผู้ประกอบการควรเตรียมพร้อมอย่างไร

- ผู้ประกอบการควรตรวจวัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Carbon Footprint) ขององค์กรให้เป็นประจำ** การตรวจวัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจะเป็นบรรทัดฐานใหม่ในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งหากเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะต้องรายงานปริมาณก๊าซเรือนกระจกในรายงานประจำปี ขณะที่ในปี 2023 สินค้าส่งออกไปยังสหภาพยุโรปในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงจะต้องมีการรายงาน Carbon Footprint ตามมาตรการปรับราคา

⁵ น้ำมันเบนซิน 1 ลิตรปล่อยก๊าซ CO₂ 2.3 kg/ตัน

คาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (CBAM) ของสหภาพยุโรป อีกทั้ง สหรัฐฯ ก็อยู่ระหว่างการพิจารณาร่างกฎหมายเพื่อนำมาตรการ CBAM มาใช้สำหรับสินค้าในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ส่งออกไปสหรัฐฯ ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องมีการรายงาน Carbon footprint ของกระบวนการผลิตสินค้าเช่นเดียวกัน

2. **ลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกในกระบวนการผลิต** ด้วยแนวโน้มการให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงความพยายามของภาครัฐในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจะส่งผลให้กิจการที่มีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงหรือยังใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลจะมีต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ความสามารถในการแข่งขันต่ำกว่ากิจการที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำ ดังนั้น ผู้ประกอบการควรหันมาให้ความสำคัญต่อการวางแผนการลงทุนในระยะยาวเพื่อการประหยัดและปรับเปลี่ยนการใช้พลังงานเป็นพลังงานสะอาด รวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
3. **สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจะได้รับความนิยมมากขึ้น** พฤติกรรมของผู้บริโภคในยุคนั้นใหม่ โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ตระหนักถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน และหันมาให้ความสำคัญกับเรื่องของ ESG อย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น หากผู้ประกอบการหันมาผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จะเป็นการขยายตลาดไปสู่คนรุ่นใหม่ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจสีเขียว ทั้งนี้ การสำรวจของศูนย์วิจัยกสิกรไทย พบว่า ผู้บริโภคถึง 97% จากผู้ที่ถูกสำรวจ 475 คน ยินดีที่จะจ่ายซื้อสินค้าและบริการในราคาที่แพงขึ้น สำหรับสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม⁶ เช่นการหันไปจำหน่ายเชื้อเพลิงผสมเอทานอลที่มีปริมาณก๊าซเรือนกระจกจากการเผาไหม้น้อยกว่า⁷ เป็นต้น

⁶ ผลสำรวจพฤติกรรมและมุมมองของผู้บริโภคที่มีต่อปัญหาความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและแนวโน้มความสนใจลงทุนด้าน ESG (กระแสทรรศน์ ฉบับที่ 3337)

⁷ <https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/horizon-magazine/why-raising-alcohol-content-europes-fuels-could-reduce-carbon-emissions>

Disclaimers รายงานวิจัยนี้จัดทำโดย บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด (KResearch) เพื่อเผยแพร่เป็นการทั่วไป โดยอาศัยแหล่งข้อมูลสาธารณะ หรือ ข้อมูลที่เชื่อว่ามีความน่าเชื่อถือที่ปรากฏขณะจัดทำ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้ KResearch มีอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม ความครบถ้วนสมบูรณ์ หรือความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดังกล่าว และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ชวน เสนอแนะ ให้คำแนะนำ หรือจูงใจในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการใดๆ แต่อย่างใด ดังนั้น ท่านควรศึกษาข้อมูลด้วยความระมัดระวัง และใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจใด ๆ KResearch จะไม่รับผิดชอบในเสียหายใดที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว

ข้อมูลใดๆ ที่ปรากฏในรายงานวิจัยนี้ถือเป็นทรัพย์สินของ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) การนำข้อมูลดังกล่าว (ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน) ไปใช้ต้องแสดงข้อความถึงสิทธิความเป็นเจ้าของแก่ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) หรือแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นๆ ทั้งนี้ ท่านจะไม่ทำซ้ำ ปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไข ส่งต่อ เผยแพร่ หรือกระทำการลักษณะใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการค้า โดยไม่ได้รับอนุญาตล่วงหน้า เป็นลายลักษณ์อักษรจาก KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี)

บริการทุกระดับประทับใจ